

Kultuuriministeerium
mihkel.kaevats@kul.ee

Teie: 31.07.2025

Meie kuupäev digiallkirjas nr 1-16/1937-1

Arvamus energiamajanduse arengukava aastani 2035 eelnõu kohta

Täname Teid võimaluse eest esitada arvamus „Energiamajanduse arengukava aastani 2035 eelnõu“ (edaspidi ENMAK 2035 eelnõu) kohta. Märgime, et Muinsuskaitseamet osales 17.12.2024 toimunud ENMAK 2035 keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) aruande avalikul arutelul ja edastas samas päeval ka kirjalikult Kliimaministeeriumile (edaspidi KLIM) oma arvamus KSH aruande suhtes. Peame ENMAK 2035 eelnõu koostamisel kultuuripärandiga arvestamist väga oluliseks, mistõttu edastame varem KLIM-le saadetud tähelepanekud (lisa) ja täiendavalt toome välja järgmist.

- 1) Eelnõust ei nähtu, et ENMAK 2035 arvestaks üleriigilise planeeringuga „Eesti 2050“, mida ka samal ajal koostatakse. Üleriigilises planeeringus seatakse Eesti lähituleviku ruumilise arengu perspektiive ja elukeskkonna arendamise printsiipe, kuid eelnõust ei tule välja, et need kaks väga olulist strateegilist sihti teineteist toetama hakkaks. Näeme siin kitsaskohta valdkonna strateegiliste dokumentide sidumisel laiemas vaates, sh kvaliteetse ruumiga ning leiame, et arengukavas tuleb ruumimõjudega arvestada ja neid rohkem esile tuua.
- 2) Lk 7 „Energiamajanduse arenguvision aastaks 2050“ – Energiamajanduse arengukava on erinevaid eluvaldkondi, sh elukeskkonda oluliselt mõjutav strateegiline dokument, mistõttu peame oluliseks, et energiamajanduse lähiaja areng arvestaks mh kvaliteetse elukeskkonna põhimõtetega ning arengukava sisaldaks ülevaadet, mida toob see kaasa elukeskkonna kvaliteedi ja arendamise kontekstis. Teeme ettepaneku täiendada lk 7 ülalt teist lõiku lausega: „Eesti energiamajandust arendatakse kvaliteetse elukeskkonna põhimõtteid arvestades, tagades väärtusliku looduskeskkonna ja kultuuripärandi säilimise.“.
- 3) Lisa 4, lk 46 on toodud, et ENMAK 2035 ei põhjusta olulist mõju ainelisele kultuuripärandile. Muinsuskaitseamet ei saa sellega nõustuda, kuna KSH ei sisaldanud sellise järelduse tegemiseks piisava põhjalikkusega analüüsi. Oleme seisukohal, et ENMAK 2035 kavandatavate tegevuste mõju kultuuripärandile on ilmne. Seda näitavad ainuüksi juba mitmed ENMAK eelsed tuuleparkide arendused, mille tulemusel muutub oluliselt riikliku tähtsusega kultuuriväärtuslike objektide iseloomulik keskkond.

Seetõttu palume asendada lisa 4 lk 46 lause järgmise lõiguga
„ENMAK 2035 mõju kultuuripärandile avaldub objektipõhiselt. Mõjusid kultuuripärandile on võimalik oluliselt leevendada, kui olulise ruumilise mõjuga ENMAK tegevuste

planeerimisel:

- tehakse koostööd Muinsuskaitseametiga;
- tegevusi ei kavandata mälestistel ja muinsuskaitsealadel ning nende kaitsevööndites. Ruumilised muutused kavandatakse välja mälestiste ja muinsuskaitsealadega visuaalselt seotud kontaktaladest;
- viiakse läbi põhjalikud keskkonnamõju hindamised koos vajalike analüüsidega (visuaalne, müra, vibratsioon jms), mille käigus hinnatakse mõju kultuuripärandile, kaasates hindamise läbiviimisesse valdkonna eksperte.

Kultuuriväärtustega arvestamine juba planeerimise algfaasis aitab jõuda lahendusteni, mis toetavad ühtaegu nii kestlikku energiatootmist kui ka Eesti ajaloolise maastiku ja kultuurilise järjepidevuse säilimist.“.

- 4) Uue taristu rajamise planeerimise faasis tuleb arvestada ka riikliku kaitse all oleva kultuuripärandiga ja kavandada tööd viisil, mis pärandit ei kahjusta. Ühtlasi on muinsuskaitseadusest (edaspidi MuKS) tulenevate põhimõtete kohaselt kultuuripärandi väärtustamine ja säilitamine ühiskonna ühine kohustus (§ 3 lg 1). Kui mistahes paigas avastatakse ehitamisel, teede, kraavide ja trasside rajamisel või muude mulla- ja kaevetööde tegemisel arheoloogiline kultuurikiht või maasse, veekogusse või selle põhjasetetesse mattunud ajaloolised ehituskonstruksioonid, on leidja kohustatud tööd peatama, säilitama koha muutmata kujul ning viivitamata teavitama sellest ametit (MuKS § 31 lg 1), kes muu hulgas teeb kindlaks uuringute vajalikkuse (MuKS § 31 lg 2). Seetõttu on soovitatav võimalikult varajases tööde planeerimise etapis konsulteerida Muinsuskaitseametiga ja vajadusel tellida arheoloogilised eeluuringud, et arhiiviandmete analüüsi ja maastikuleire käigus välja selgitada, kas kavandatavate tööde alal on säilinud või võib olla säilinud arheoloogiapärandit. Eeluuringute tulemuste alusel saab hinnata edasiste uuringute vajadust, mahtu, metoodikat ja maksumust ning seda, kuhu oleks mõistlik rajatised planeerida, et kahju arheoloogiapärandile, sh väljakaevamistega seotud kulu, oleks minimaalne.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kädi Streff

Õigusosakond

jurist

5305 2863

kadi.streff@muinsuskaitseamet.ee

Lisa: KSH aruande avalik arutelu kirjalik Muinsuskaitseameti arvamus